

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1911, 09.12.1911**

Číslo ročníků: **1, 44**

Číslo výtisků: **1, 44**

Datum vydání čísla: **09.12.1911**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

Stránky: ,

Jsou i tací, již za pouhou karkardu na čepici zapírají svou národnost a projevují stupeň svého vzdělání tím, že proti českému dítěti užijí nejspostších nadávek, jež by jim ruský národ sotva prominul.

V prvním čísle Čechoslovana jsem učinil návrh na zřízení nadace V. Hrdličky pro podporu českých mladíků, již by se věnovali našemu školství. Návrh můj potkal se pouze s částečnou sympatií jednotlivců a jedině sl. obec Semiduby a Zubovščin uznali svými příspěvky nevyhnutelnou potřebu, postarati se dříve o učitele, chceme-li mít školu s českou přípravkou. Přesvědčili jsme se dávno, že čekat od někoho nějaké pomoci je víc než marné a proto důrazně podotýkám, pomozme si sami, neboť je to naše nejsvětější povinnost, nejen před sebou samými, nýbrž i před celým vzdělaným světem.

Soukromě mi bylo sděleno, že sbírky veřejné podléhají zvláštnímu povolení, jinak že se nesmí konati.

To bylo první překážkou a rovněž snad jméno B. Hrdličky nebylo přijato jeho odpůrci co zasluhující podobného uctění. Ve své horlivosti pro dobrou věc jsem na jednu i druhou překážku ani nepomyslel, dalo se to však při dobré vůli napravit. Předně o povolení se mohlo požádat, jestli ne hromadnou žádostí českých osad, tedy sl. spolkem A. Komenského, a nadace mohla nésti jakékoliv jméno, jen aby se cíle dosáhlo. Jedno i druhé se však nestalo a

jak vidím z oznámení, docházejí sl. spolku A. Komenský příspěvky z venkova, které neukazují zřejmě své určení, patří-li spolku J. A. Komenský aneb výhradně nadaci.

Bylo by potřeba, aby spolek J. A. Komenský o tom v Čechoslovanu podal své vyjádření a zároveň vyzvání.

V časopise „Český rolník“ se plýtvá naším blahobytem v Rusku a duševní náš hlad, který hrozí vymřením celé národní větve se přehlíží. Nedej Bůh, by se tak stalo, proto pracuj každý seč síly stačí k odstranění zla a budoucí pokolení bude žehnati tvoji památce.

Jul. A. Cimr.

Z á l e s í .

(Ostrožský új., volyn. gub.).

Naše osada byla založena v roce 1871 českými vystěhovalci. Jest dnes ryze česká a původní počet rodin, osadu založivších, se zdvojnásobil na 50. Obyvatelstva celkem osada čítá na 357 duší (mužů 164, žen 193; dospělých 169, dětí 188).

Vzpomínáme s hrůzou na první klopotu a svízele, jež se nám vyskytly, když jsme zakládali skrovné své střechy. Půda byla tvrdá, ve stavu takovém, že nebylo první dobu ani pomyšlení na výtěžek. Sotva se sklidilo, co se zasel. Neústupná, tvrdá česká povaha však dovedla zdolat tyto překážky. Přišla vytoužená doba, kdy lány země bujně se zvlínily boží úrodou, kdy počali jsme věřiti, že naše

pilná snaha dojde zasloužené odměny. Dnes výnosnost půdy jest osmi až desetinasobná a desatinu původně koupenou za 44 rublů neprodáme pod 500 r. Pěstujeme všechny druhy obilí, ve značné míře též sadaříme a chováme dobytek.

Hospodářství vede se pokrokově a hospodářské práce konají se již všude za pomoci strojů; v osadě jest 24 žacích strojů, seecích řádkových 6, mlátičí stroj v každém hospodářství, odstředivky na mléko má téměř polovička hospodářů.

Rozumí se, že při čilém hospodářství a štědré půdě jsou také naše majetkové poměry utěšené. Přibližná zámožnost osady se páchá na tři sta padesát tisíc rublů, jen půdy mají osadníci 470 desjatin. Volební právo do zemského újezdního zemstva má ve II. volebního sjezdu 14 Čechů (totiž majitelé více jak 10 desatin).

V jednotřídní ministerské škole dostává se našim dětem chatrného vzdělání v ruském jazyku. Přes to se dbá, aby všechny děti pokud možná do školy docházely. Vzdělání je na střední výši; osadníci čtou i píší česky, část rusky. Pro knihu zatím valného zájmu není. Naši občané, snad aby ten název „Zálesáků“ nějak pádně podepřeli, dost chatrně předplácejí i Čechoslovana. Nedbají, že je to ostuda pro obec, když jsou u nás pouze 3 předplatitelé, zatím co by nás mohlo odebírat Čechoslovana nejméně 30. Dej Bože, aby ten nový rok jim trochu hlavu napravil. Přeji toho upřímně Čechoslovanu

statek eráru, jenž kupoval desatinu po 500 rublech, kdežto mužik by snad nemohl za ni dát ani polovicí. Stolypin měl rozhodný úmysl Jasnou Poljnu zakoupit pro stát, ale Kokovcev se tomu protivil (nyní hlavně Sabler.)

Dnes, kdy Kokovcev jest u vládního kormidla, asi s koupě sejde, takže potom snad přijde na parcelaci mužikům, což by asi nejlépe odpovídalo záměrům Tolstého. Ovšem mohli bychom si hned položit otázku, zda toto rozšíření pozemkového vlastnictví definitivně uspokojí mužiky, zda po letech nenaštane potřeba nové půdy, až obyvatelstvo se rozmnoží. Tolstovci, kteří tolik naslouchají mínění lidu o nedostatku pozemků, měli by pamatovat též na to, že možno pozemkové vlastnictví rozšiřovat nejen extensivně, ale i intensivně, že třeba mužiky přiučovat lépe obdělávat zem, aby menší kousek dával větší užitek. Ale Tolstovci, žel, jsou příliš ochotni nedbat vymože-

nosti zemědělské techniky. Jsou mezi nimi lidé tak krajních názorů, že odmítají i používání zvířecí síly při polní práci a vykonávají všechno vlastníma rukama. To může sice dělat několik moderních Diogenů, ale ostatní lidé za nimi nemohou jít.

Tolstého kritika plodů osvěty jest výstrahou před přílišným se vzdalováním přírody, ale nemůže být pravým řešením závislosti mravní hospodářské otázky. Snad cítil to sám Tolstoj a proto po celý svůj život neustával pravdu hledat, nepovažuje dosavadní svoje výsledky za konečné. Myslím též, že v podstatě kladl Tolstoj ve své životní praxi větší důraz na oprostění, na zjednodušení života, na návrat k přirozenosti, než na asketické odříkání se všech blah pozemských a útěk s tohoto světa. Tolstoj neměl rád město, které považoval za násilí spáchané na přírodě. Není divu, že Tolstoj tak si oblíbil Chelčického; i náš zapomínaný jihočeský rodák choval pudo-

vý odpor k městům, k těmto školám odcizení. Tolstoj chtěl by uchránit své Rusko a s ním celý svět od toho zjevu, který dnes vítězně postupuje v celé západní Evropě a ani nám se nevyhnu, od poměštění vesnice. Zdravý pud Tolstého cítil v něm zárodek zkázy. Tolstého hrdinové vyrůstají na venkově, v lůně přírody. Rozdíl venkova a města je patrný na obou velikánech ruské literatury, na Tolstém a Dostojevském: u Tolstého mohutný klid, jistá úzkost obzoru, ale hloubka a důslednost, u Dostojevského nervosní rozervanost, pronikavost, mnohostrannost, ale tékavost.

I hrob si vyvolil Tolstoj daleko od lidských obydlí, uprostřed lesa. K jeho mohyle zavedl mne z Jasně Poljany selský hoch Michal, jehož mi doporučil Dušan Petrovič. Ve vesnici mne Dušan Petrovič opustil, šel na pravo do své nemocnice připravit věci na převezení, já jsem se pustil postranní uličkou na levo

i Zálesí. Odebírá ze ještě po jednom výtisku Русское Слово и Копѣйка. Cílým spolkovým životem jsme nepřispěli dosud k zvýšení kultury naší obce — máme jen vzájemně pojišťovací spolek proti ohni, založený r. 1911 — ale přispěli jsme svým vlivem jinak k zušlechtnění svého okolí. Ruské obyvatelstvo, jak to i jinde v českých obcích bývá, záhy poznalo výhody českého hospodářství, naučilo se vážit si času, stroje, dobré půdy. Pokrok ruského obyvatelstva přinesl také nám výhodu klidného vývoje v osadě za pomoci a přátelství sousedů.

Borščovka.

(Dubenský új., volyn. gub.).

Naše osada byla založena před 42 roky (r. 1869) třinácti českými přistěhovalci. Půda Čechy prvotně zakoupená (160 desjatín po 33 r.) byla ve stavu velmi špatném a jen stálé a pečlivé práci možno děkovat, že půda stala se výnosnou a získala též značně na ceně (500 r. za 1 des.). Národností jest obec ryze česká; čítá 25 rodin, v nichž žije 75 osob mužského a 84 ženského pohlaví (dospělých 58, dětí 101).

Osada má dnes v majetku celkem 443 desjatín, takže majetkové poměry osadníků jsou velmi dobré. Průměrná možnost jednotlivců pohybuje se mezi obnosy 1—15 tisíci r. Volební právo do zemského újezdního zemstva má v I. volebním sjezdě 8 Čechů, ve II. 10.

Pěstujeme všechny druhy obilí, chmel i sadařství a nezbytný chov

dobytka. Chmele se celkem sází na 2000 kop. Země jest úrodná, takže jsme se až dosud dobře obešli dobytčím hnojem. Z hospodářských strojů vyskytují se nejnětější každého osadníka. Celkem jest v osadě 13 žacích, 6 secích a 24 mláticích strojů. Z živností u nás se zdarem provozovaných vypočítávám: 1 hostinec, 1 smíšený obchod, 1 kovář a 2 obuvníci.

Skolské poměry, jak bohužel jinak již být nemůže — jsou také u nás žalostné. Na vesnici je cerkvnoprichodská škola, kde se vyučuje pouze rusky. Jazyku českému musí se naše děti učit doma od rodičů. Čistě česky umíme všichni, ale o moc dále to nejde. Mládež rozhodně píše lépe rusky než česky.

Spolkový život se u nás pozvolna vyvíjí. Máme svoji vzájemnou pojišťovnu proti ohni. Dosud arcí jen s malým základním kapitálem (1000 rublů), ale bohdá pozvolna vyroste. Můžeme se pochlubit též čtenářským spolkem, jenž čítá 15 členů. Máme vlastní knihovnu, dosud arcí jen skrovnou, ale těšící se oblíbě občanů. Casopisů se odebírá poměrně málo: Čechoslovan, Pozdrav ze Staré vlasti, Биржевыя Вѣдомости.

S našimi sousedy Malorusy žijeme v přátelském poměru a měli jsme na ně dobrý hospodářský vliv. Mnohé maloruské hospodářství se ničím neliší od slušně zařízeného českého statečku.

V. Mašek.

Z ruského života.

— **Zavraždění hochu Juščinského** (viz čís. 40. Čechoslovana) dosud jest předmětem oživeného jednání v ruském tisku. Sojuz ruského národa chce stůj co stůj dokázat, že židé užívají krve při svých obřadech a že Juščinský byl zavražděn židy právě za tímto účelem. Všechno, co jest v Rusku lepšího, pokrokovějšího, s odporem povstalo proti tomuto nesmyslnému tvrzení. Zástupci vědy, umění a literatury uveřejnili provolání k ruské veřejnosti, v němž s odporem odsuzují jednání ruského sojuzu. Mezi podepsanými jsou jména, jež zná celé Rusko. Uvádíme jen některá: K. Arsenijev, V. Ko-

rolenko, M. Gorký, L. Andrejev, M. Kovalevský, P. Milukov, M. Staehovič, Ozerov, Merežkovský, Cirikov, Filosofov, Vernadský, Petrunkevič, Semevský, Barancevič, Tugan-Baranovský, Areybašev, Baudoin de Courtenay, Ovsjaniko-Kulikovský, Karejev, Rodičev a j.

„Ve jménu spravedlnosti, rozumu a lásky k bližnímu zvedáme svůj hlas proti novému výbuchu fanatismu a temné nepravdy. Ode dána již vede se věčný zápas lidskosti, volající ku svobodě, rovnoprávnosti a bratrství s hlásáním otroctví, nenávisti a třídění. Též v naší dobu lidé, hájící bezpráví vlastního národa, co nejušlovněji budí v tomto národě pocit náboženského nepřátelství a plemenné nenávisti. Nevážíce si mínění lidu a jeho práv, která jsou připraveni potlačit nejsurovějšími prostředky, holdují lidovým předsudkům, rozdmýchují pověru, vytrvale volají po páchání násilí na jinoplemenné krajany. Dosud nevyšetřené zavraždění hochu Juščinského v Kijevě bylo jim vhodnou záminkou, aby vrhli opět mezi lid lživou pohádku o užívání křesťanské krve židy. To je dávno známý prostředek starého neznabožství. V prvním století po Narození Páně pohanští žreci obviňovali křesťany, že prý přijímají krev a tělo pohanského pacholete. Tak vysvětlovali svátost eucharistie. Hle, kde vzala svůj původ temná, zlá legenda. První krev prolitá vinou této legendy byla krev křesťanská. Otcové křesťanské církve první vyvraceli tuto pověru. „Styďte se,“ psal sv. Justin římskému senátu, „vinit z takových zločinů lidi, kteří se jich nikdy nesúčastnili, přestaňte, mějte rozum!“ Později v některých mí-

za humna. Minuli jsme s průvodcem hochem nejprve „skotný dvor“ Tolstých, hospodářské stavení. Na levo od něho táhne se dlouhá zahrada, v níž je asi 8000 stromů, vysázených na podnět Lva Nikolajeviče. Na pravo od skotného dvora jest menší sad, ale též ještě imponujícího rozměru, v němž stojí budova, kde bydlel Tolstoj. Jeho rodný dům stával na levo v zahradě, ale jest už dávno sbořen. Cesta od skotného dvora k mohyle trvá asi čtvrt hodiny. Uprostřed lesa, na pokraji hlubokého výmolu, vedle cesty stojí skupina asi devíti stromů, kde měl kdysi Tolstoj sen o zelené hůlce. Tam přál si být pochován. Nad hrobem jeho jest nasypána nízká mohyla. Po stromech jsou rozvěšeny věnce. V pozadí jest drnová lavička. Kolem jest zřízen dřevěný plot, který bude nahrazen železnými mřížemi. U hrobu hlídá mužik Taras, jeden z bývalých žáků Tolstého. Hovorný mužik, který byl rád, že může vyprávět o

svém velikém učiteli. I z jeho řeči, ač se mu dostalo toho místa od hraběnky Sofie Andrejevny, byla patrna nepřízeň mužiků ke vdově Tolstého.

Byl pošmourný, neklidný podzimní den, když jsem stál nad hrobem velikého spisovatele ruské země. Řídký sníh pokrýval zem, pod jejíž příkrovem odpočívá tělo toho, jehož památka nevymizí z paměti lidstva právě tak, jako nevymizela památka Konfucia, Buddhy, Sokrata, Krista a ostatních velikých reformátorů života lidského. V tom má Tolstoj pravdu: tvůrce království tohoto světa nestvořili tak pevných institucí, jako budovatelé království ducha, ti, kteří nepotřebovali nutit své poddané, aby jim vzdali jako římským císařům božskou úctu, kteří však přece byli na konec uctíváni jako bohové.

B. Pavlů.

o o o